

O BOWIĄZYWANIE PRAWA

Zasady konstytucyjne:

- 1. Zasada państwa prawa i jej konsekwencje w procesie stanowienia prawa:** „niezwykle ważna dyrektywa w zakresie stanowienia i stosowania prawa” wyrok 9 V 2005 r. w sprawie Ts 216/04, OTK ZU 2006, seria B, nr 2 poz. 87.

Zasada swobody ustawodawcy w kształtowaniu treści obowiązującego prawa a obowiązek poszanowania proceduralnych i materialnych aspektów państwa prawnego.

- **2. Zasady pochodne:**

- **nakaz publikacji aktów prawnych:** - obowiązek urzędowej promulgacji powszechnie obowiązującego aktu normatywnego przed jego wejściem w życie..

Art. 88 Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 r.

1. Warunkiem wejścia w życie ustaw, rozporządzeń oraz aktów prawa miejscowego jest ich ogłoszenie.

2. Zasady i tryb ogłaszania aktów normatywnych określa ustawa.

3. Umowy międzynarodowe ratyfikowane za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie są ogłaszane w trybie wymaganym dla ustaw. Zasady ogłaszania innych umów międzynarodowych określa ustawa.

konkretyzacja: - ustawa z dnia 20 lipca 2000 r. ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych

Art. 1. 1. Ustawa określa zasady i tryb ogłaszania aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych oraz zasady i tryb wydawania dzienników urzędowych.

2. Zasady i tryb ogłaszania umów międzynarodowych, a także układów zbiorowych pracy określają odrębne ustawy.

3. Zasady i tryb ogłaszania aktów normatywnych i niektórych aktów prawnych Unii Europejskiej oraz zasady i tryb wydawania Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej, zwanego dalej "Dziennikiem UE", określają przepisy Unii Europejskiej.

Art. 2. 1. Ogłoszenie aktu normatywnego w dzienniku urzędowym jest obowiązkowe.

2. Odrębna ustawa może wyłączyć obowiązek ogłoszenia aktu normatywnego niezawierającego przepisów powszechnie obowiązujących.

Art. 3. Akty normatywne ogłasza się niezwłocznie.

Odpowiednie dzienniki urzędowe

Art. 8. Dziennikami urzędowymi w rozumieniu ustawy są: Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski B", dzienniki urzędowe ministrów kierujących działami administracji rządowej, dzienniki urzędowe urzędów centralnych oraz wojewódzkie dzienniki urzędowe.

Zasada prawidłowej legislacji obejmuje zasady szczegółowe:

1/ ochrony praw nabytych;

2/ poszanowania interesów w toku;

3/ umieszczania przepisów przejściowych;

4/ niedziałania prawa wstecz;

5/ odpowiedniego vacatio legis;

6/ zakazu zmiany przepisów prawa podatkowego w trakcie trwania roku podatkowego;

7/ określoności przepisów prawa.

Wejście w życie aktu prawnego i zasada stosownego vacatio legis (ustawa o ogłaszaniu aktów normatywnych)

Art. 4. 1. Akty normatywne, zawierające przepisy powszechnie obowiązujące, ogłaszane w dziennikach urzędowych wchodzą w życie po upływie czternastu dni od dnia ich ogłoszenia, chyba że dany akt normatywny określi termin dłuższy.

2. W uzasadnionych przypadkach akty normatywne, z zastrzeżeniem ust. 3, mogą wchodzić w życie w terminie krótszym niż czternaście dni, a jeżeli ważny interes państwa wymaga natychmiastowego wejścia w życie aktu normatywnego i zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją temu na przeszkodzie, dniem wejścia w życie może być dzień ogłoszenia tego aktu w dzienniku urzędowym.

3. Przepisy porządkowe wchodzą w życie po upływie trzech dni od dnia ich ogłoszenia. W uzasadnionych przypadkach przepisy porządkowe mogą wchodzić w życie w terminie krótszym niż trzy dni, a jeżeli zwłoka w wejściu w życie przepisów porządkowych mogłaby spowodować nieodwracalne szkody lub poważne zagrożenia życia, zdrowia lub mienia, można zarządzić wejście w życie takich przepisów z dniem ich ogłoszenia.

Art. 6. 1. Przy obliczaniu terminu wejścia w życie aktu normatywnego określonego w dniach nie uwzględnia się dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przypadków, gdy akt normatywny wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

2. Terminy wejścia w życie aktu normatywnego określone w tygodniach, miesiącach lub latach kończą się z upływem dnia, który nazwą lub datą odpowiada dniu ogłoszenia, a gdyby takiego dnia w ostatnim miesiącu nie było - w ostatnim dniu tego miesiąca.

Art. 7. Akty normatywne wydawane na podstawie ustaw można ogłaszać w okresie od dnia ogłoszenia danej ustawy, a przed dniem jej wejścia w życie; akt taki nie może wejść w życie wcześniej niż ustawa.

WEJŚCIE W ŻYCIE – przepisy końcowe

ZTP § 43. W ustawie zamieszcza się przepis określający termin jej wejścia w życie, chyba że termin ten określają odrębne przepisy ustawy wprowadzającej.

§ 45. 1. Przepisowi o wejściu w życie ustawy można nadać brzmienie:

- 1) "Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia";
- 2) "Ustawa wchodzi w życie po upływie (dni, tygodni, miesięcy, lat) od dnia ogłoszenia";
- 3) "Ustawa wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu ogłoszenia"
albo "Ustawa wchodzi w życie dnia miesiąca następującego po miesiącu ogłoszenia";
- 4) "Ustawa wchodzi w życie z dniem ... (dzień oznaczony kalendarzowo)";
- 5) "Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia".

2. Liczbę dni, tygodni, miesięcy lub lat, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, zapisuje się cyfrą arabską albo słownie. Określenie dnia i miesiąca, o których mowa w ust. 1 pkt 3, zapisuje się słownie.

RETROAKCJA – wsteczne działanie prawa. Zasada lex retro non agit

Ustawa o ogłaszaniu aktów normatywnych

Art. 5. Przepisy art. 4 nie wyłączają możliwości nadania aktowi normatywnemu wstecznej mocy obowiązującej, jeżeli zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją temu na przeszkodzie.

Orzeczenie K 1/88 OTK 1988/1/6 (dodanie kryterium materialnego)

„zasada niedziałania praw wstecz oznacza nie tylko zakaz stanowienia norm prawnych, które nakazywałyby stosować nowo ustanowione normy prawo do zdarzeń, które miały miejsce przed ich wejściem w życie i z którymi prawo nie wiązało dotąd skutków prawnych (zasada *lex retro non agit* we właściwym tego słowa znaczeniu), lecz także jako **zakaz stanowienia intertemporalnych reguł, które mają określić treść stosunków prawnych powstałych pod rządami dawnych norm, a trwających w okresie wejścia w życie nowo ustanowionych norm prawnych, jeżeli reguły te wywołują ujemne następstwa dla bezpieczeństwa prawnego i poszanowania praw nabytych.**”

ZTP § 51. 1. Przepisowi nadającemu moc wsteczną ustawie lub jej części nadaje się brzmienie:

"Ustawa wchodzi w życie z dniem i ma zastosowanie do zdarzeń (stanów rzeczy)....., które powstały przed dniem" albo "Ustawa wchodzi w życie z dniem i ma zastosowanie również do zdarzeń (stanów rzeczy), które powstały przed dniem", albo też "Ustawa wchodzi w życie z dniem, z mocą od dnia" .

2. Przepisy ustawy inne niż te, którym przepisy końcowe nadały wsteczną moc obowiązującą, a posiadające moc wsteczną wynikającą z ich treści i odnoszące się do zdarzeń lub stanów rzeczy, które powstały przed dniem wejścia w życie ustawy, redaguje się w sposób jednoznacznie wskazujący te zdarzenia lub stany rzeczy.

Warunki odstąpienia od zasady lex retro non agit:

- 1/ naruszenie zasady niedziałania prawa wstecz nie może być zabronione przepisami prawa. (art. 31 ust.3 Konstytucji RP oraz art. 233 ust.1 Konstytucji RP, art. 5 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych);

- 2/ ewentualne odstępstwo od zasady niedziałania prawa wstecz musi być przewidziane jedynie w formie ustawowej i w sposób pozwalający bez wątpliwości odczytać, że intencją ustawodawcy było stosowanie aktu z mocą wsteczną (§ 51 ust.1 ZTP);

- 3/ odstąpienie od zasady niedziałania prawa wstecz powinno następować w sytuacji wyjątkowej i usprawiedliwionej szczególnymi okolicznościami np. konieczność dania pierwszeństwa realizacji innej konstytucyjnej zasady czy wartości (zasada sprawiedliwości społecznej, „unieszkodliwienie skutków działań dokonanych w celu niegodziwym, albo skierowanych na obejście prawa”; „gdy nowa regulacja prawna ma na celu wskazanie prawidłowego rozumienia prawa dotychczasowego”).

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE

Nakaz umieszczania przepisów przejściowych

ZTP § 30. 1. W przepisach przejściowych reguluje się wpływ nowej ustawy na stosunki powstałe pod działaniem ustawy albo ustaw dotychczasowych.

2. W przepisach przejściowych rozstrzyga się w szczególności:

- 1) sposób zakończenia postępowań będących w toku (wszczętych w czasie obowiązywania dotychczasowych przepisów i niezakończonych ostatecznie do dnia ich uchylecia), skuteczność dokonanych czynności procesowych oraz organy właściwe do zakończenia postępowania i terminy przekazania im spraw;
- 2) czy i w jakim zakresie utrzymuje się czasowo w mocy instytucje prawne zniesione przez nowe przepisy;
- 3) czy zachowuje się uprawnienia i obowiązki oraz kompetencje powstałe w czasie obowiązywania uchylanych albo wcześniej uchylonych przepisów oraz czy skuteczne są czynności dokonane w czasie obowiązywania tych przepisów; sprawy te reguluje się tylko w przypadku, gdy nie chce się zachować powstałych uprawnień, obowiązków lub kompetencji albo chce się je zmienić albo też gdy chce się uznać dokonane czynności za bezskuteczne;
- 4) czy i w jakim zakresie stosuje się nowe przepisy do uprawnień i obowiązków oraz do czynności, o których mowa w pkt 3;
- 5) czy i w jakim zakresie utrzymuje się w mocy przepisy wykonawcze wydane na

- **1/ sposób zakończenia spraw w toku; skuteczność dokonanych czynności procesowych, wskazanie organów właściwych do zakończenia postępowania i terminy zakończenia.** Sytuacja z § 30 ust.2 pkt 1 ZTP. Brzmienie przepisu przejściowego określa § 31 ust. 1 ZTP. Forma prawidłowa np.

„Do postępowania o poprawie gospodarki przedsiębiorstwa państwowego lub upadłości, wszczętego przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się art. X – art. Y ustawy o (sytuacja z § 30 ust.2 pkt 1 ZTP)

2/ Do czasu zorganizowania Straży Granicznej Wojska Ochrony Pogranicza wykonują zadania określone w niniejszej ustawie oraz w ustawie o ochronie granicy państwowej”

(sytuacja z § 30 ust. 2 pkt 2 ZTP)

3/ „Do świadczeń pomocy materialnej dla studentów, przyznanych na podstawie przepisów ustawy wymienionej w art.1 niniejszej ustawy, stosuje się przepisy tej ustawy do czasu, na który świadczenia te zostały przyznane”

(sytuacja z § 30 ust. 2 pkt 3 ZTP)

2/ technika bezpośredniego działania ustawy nowej - prawidłowa
postać słowna przepisu:

„Do postępowania o poprawie gospodarki przedsiębiorstwa lub o upadłości, wszczętego lecz niezakończonego ostatecznie przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy tej ustawy”.

3/ pozostawienie wyboru regulacji prawnej adresatom postać słowna przepisu:

„Studenci, którzy do dnia 30 września 2007 r. zaliczyli co najmniej 6 semestrów studiów, mogą do dnia 31 października 2007 r. podjąć decyzję, czy będą kończyć studia według nowego programu czy według programu studiów obowiązującego w chwili przyjęcia ich w poczet studentów”.

4/ w przypadku braku rozstrzygnięcia ustawodawcy, co do sposobu rozstrzygania problemów intertemporalnych, w prawie publicznym, stosuje się regułę bezpośredniego działania ustawy nowej.

5/ ustanowienie mocą przepisu przejściowego trzeciego rodzaju regulacji prawnej.

Derogacja mocy obowiązującej aktu prawnego:

- 1. derogacja właściwa;**
- 2. derogacja niewłaściwa – reguły kolizyjne**
- 3. orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego stwierdzające niekonstytucyjność zaskarżonych przepisów;**
- 4. „ustawy czasowe”.**